

Barnmorskornas semesterförläggning

En arbetsgivare ändrade redan beviljad semester för fem barnmorskor. Tvist uppkom om förfarandet stod i strid med semesterlagen och/eller kollektivavtalet, så att rätt till allmänt skadestånd fanns. Tvisten gällde också om för sen underrättelse om flyttad semester (även) utgjorde kollektivavtalsbrott. (AD 2017 nr 33)

På Vrinnevisjukhuset i Norrköping (Sjukhuset) var barnmorskornas huvudsemester uppdelad i två semesterperioder. Fem barnmorskor hade fått besked om att de skulle få semester de sammanhängande veckorna 29 - 32. Efter att semesterledigheten beviljats visade det sig att det saknades bemanning för ett stort antal arbetspass under sommaren.

Underbemanningen berodde dels på att personalen i betydligt mindre utsträckning än tidigare år hade varit villiga att, mot extra betalning, ta på sig extra arbetspass, dels på att fem barnmorskor av olika oförutsedda skäl (sjukdom, långvarig VAB, vikariers avhopp etc) inte skulle stå till förfogande som väntat under sommaren.

Sjukhuset påkallade förhandling med Vårdförbundet i syfte att ändra semesterförläggningen för (bl a) de aktuella barnmorskorna. Förbundet motsatte sig ändringen, varpå sjukhuset ensidigt beslutade att flytta semestern för de fem. Fyra av barnmorskorna fick senarelagd (sammanhängande) semester och en av dem tilldelades två stycken tvåveckorsperioder.

Tvisten rörde huruvida Sjukhuset genom att ändra semesterförläggningen hade brutit mot semesterlagen och gällande kollektivavtal (AB) så att det uppkommit skyldighet att utge *allmänt* skadestånd. Förbundet menade att sådant skadestånd skulle utgå både enligt semesterlagen, oavsett om Sjukhuset hade haft fog för sin åtgärd, och enligt AB, enligt vilket det enligt förbundets mening var förbjudet att ändra en redan beviljad semester.

I AB angavs att semesterförmåner skulle utges enligt gällande lag, med undantag av vissa i avtalet specificerade situationer. Av AB framgick även att en arbetstagare, om det finns synnerliga skäl, kan vara skyldig att avbryta en *påbörjad* semester och återgå i tjänst. Förbundet menade att den senare skrivningen kunde läsas motsatsvis och därmed ha innebörden att ett beslut om semesterförläggning inte får ändras ensidigt av arbetsgivare *innan* semestern har påbörjats. Förbundet ansåg också att avtalslydelsen om ”semester enligt lag” innebar att varje brott mot semesterlagen även skulle innebära att ett brott mot kollektivavtalet hade begåtts.

AD konstaterade att det av tidigare semesterdom (AD 1983 nr 123) framgår att skyldighet att erlagga allmänt skadestånd inträder först om en arbetsgivare *utan fog* ändrar ett beslut om semesterledighet. I det nu aktuella fallet slog AD fast att Sjukhuset hade haft goda skäl, bl a såväl patientsäkerhet som arbetsmiljö, och inte heller hade bort räkna med att så många barnmorskor skulle falla bort ur sommarschemat. Därmed hade

Sjukhuset, enligt AD, haft fog för att ändra semesterförläggningen. Något allmänt skadestånd för brott mot semesterlagen kunde därför inte komma på fråga. Domstolen fann också att ingenting talade för att kollektivavtalstexten skulle tolkas motsatsvis på så sätt som förbundet hade påstått. Sjukhusets åtgärd stod därmed inte i strid med kollektivavtalet och inte heller på den grunden kunde alltså något allmänt skadestånd utdömas.

Däremot tillerkändes en av barnmorskorna ett mindre skadestånd om 10 000 kr för brott mot semesterlagen, då Sjukhuset hade underrättat henne för sent om den ändrade semestern. AD slog dock också fast att det inte visats att det funnits någon gemensam partsavsikt att semesterlagen i sin helhet skulle utgöra kollektivavtalsinnehåll, varför den försenade underrättelsen inte hade utgjort något brott mot kollektivavtalet.

Egna reflektioner:

*I och med denna dom tycks det stå klart att en arbetsgivare (i enlighet med tidigare dom, med hänvisning till allmänna rättsgrundsatser) kan bli skyldig att ersätta **ekonomisk** skada vid återkallande av tidigare beviljad semester, medan **allmänt** skadestånd endast kan komma på fråga om arbetsgivare **inte har haft fog** för sitt beslut att ändra redan beviljad semester. Det kan också vara värt att notera att lagtext inte automatisk blir kollektivavtalsinnehåll även om en hänvisning till viss lagtext finns intagen i kollektivavtalet.*